

Tadqiqot **uz**

ЎЗБЕКИСТОНДА ИЛМИЙ-АМАЛИЙ ТАДҚИҚОТЛАР МАВЗУСИДАГИ КОНФЕРЕНЦИЯ МАТЕРИАЛЛАРИ

2020

- » Ҳуқуқий тадқиқотлар
- » Фалсафа ва ҳаёт соҳасидаги қарашлар
- » Тарих саҳифаларидағи изланишлар
- » Социология ва политологиянинг жамиятимизда тутган ўрни
- » Иқтисодиётда инновацияларнинг тутган ўрни
- » Филология фанларини ривожлантириш йўлидаги тадқиқотлар
- » Педагогика ва психология соҳаларидағи инновациялар
- » Маданият ва санъат соҳаларини ривожланиши
- » Архитектура ва дизайн йўналиши ривожланиши
- » Техника ва технология соҳасидаги инновациялар
- » Физика-математика фанлари ютуқлари
- » Биомедицина ва амалиёт соҳасидаги илмий изланишлар
- » Кимё фанлари ютуқлари
- » Биология ва экология соҳасидаги инновациялар
- » Агропроцессинг ривожланиш йўналишлари
- » Геология-минерология соҳасидаги инновациялар

conferences.uz

No 21
31 октябрь

**"ЎЗБЕКИСТОНДА ИЛМИЙ-АМАЛИЙ ТАДҚИҚОТЛАР"
МАВЗУСИДАГИ РЕСПУБЛИКА 21-КҮП ТАРМОҚЛИ
ИЛМИЙ МАСОФАВИЙ ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИЯ
МАТЕРИАЛЛАРИ
23-ҚИСМ**

**МАТЕРИАЛЫ РЕСПУБЛИКАНСКОЙ
21-МЕЖДИСЦИПЛИНАРНОЙ ДИСТАНЦИОННОЙ
ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИИ НА ТЕМУ "НАУЧНО-
ПРАКТИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ"
ЧАСТЬ-23**

**MATERIALS OF THE REPUBLICAN
21-MULTIDISCIPLINARY ONLINE DISTANCE
CONFERENCE ON "SCIENTIFIC AND PRACTICAL
RESEARCH IN UZBEKISTAN"
PART-23**

ТОШКЕНТ-2020

УУК 001 (062)
КБК 72я43

"Ўзбекистонда илмий-амалий тадқиқотлар" [Тошкент; 2020]

"Ўзбекистонда илмий-амалий тадқиқотлар" мавзусидаги республика 21-кўп тармоқли илмий масофавий онлайн конференция материаллари тўплами, 31 октябрь 2020 йил. - Тошкент: Tadqiqot, 2020. - 11 б.

Ушбу Республика-илмий онлайн конференция 2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналишлари бўйича Ҳаракатлар стратегиясида кўзда тутилган вазифа - илмий изланиш ютуқларини амалиётга жорий этиш йўли билан фан соҳаларини ривожлантиришга бағишиланган.

Ушбу Республика илмий конференцияси таълим соҳасида меҳнат қилиб келаётган профессор - ўқитувчи ва талаба-ўқувчилар томонидан тайёрланган илмий тезислар киритилган бўлиб, унда таълим тизимида илфор замонавий ютуқлар, натижалар, муаммолар, ечимини кутаётган вазифалар ва илм-фан тараққиётининг истиқболдаги режалари таҳлил қилинган конференцияси.

Масъул муҳаррир: Файзиев Шохруд Фармонович, ю.ф.д., доцент.

1.Хуқуқий тадқиқотлар йўналиши

Профессор в.б.,ю.ф.н. Юсувалиева Раҳима (Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети)

2.Фалсафа ва ҳаёт соҳасидаги қарашлар

Доцент Норматова Дилдора Эсоналиевна(Фаргона давлат университети)

3.Тарих саҳифаларидағи изланишлар

Исмаилов Ҳусанбой Маҳаммадқосим ўғли (Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси хузуридаги Таълим сифатини назорат қилиш давлат инспекцияси)

4.Социология ва политологиянинг жамиятимизда тутган ўрни

Доцент Уринбоев Хошимжон Бунатович (Наманганд мухандислик-қурилиш институти)

5.Давлат бошқаруви

PhD Шакирова Шоҳида Юсуповна (Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси хузуридаги "Оила" илмий-амалий тадқиқот маркази)

6.Журналистика

Тошбоева Барнохон Одилжоновна(Андижон давлат университети)

7.Филология фанларини ривожлантириш йўлидаги тадқиқотлар

Самигова Умида Хамидуллаевна (Тошкент вилоят халқ таълими ходимларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш худудий маркази)

8.Адабиёт

PhD Абдумажида Дилдора Раҳматуллаевна (Тошкент Молия институти)

9.Иқтисодиётда инновацияларнинг тутган ўрни

Phd Воҳидова Меҳри Ҳасанова (Тошкент давлат шарқшунослик институти)

10.Педагогика ва психология соҳаларидағи инновациялар

Турсунназарова Эльвира Тахировна (Навоий вилоят ҳалқ таълими ходимларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш ҳудудий маркази)

11.Жисмоний тарбия ва спорт

Усмонова Дилфузахон Иброҳимовна (Жисмоний тарбия ва спорт университети)

12.Маданият ва санъат соҳаларини ривожлантириш

Тоштемиров Отабек Абидович (Фарғона политехника институти)

13.Архитектура ва дизайн йўналиши ривожланиши

Бобоҳонов Олтибод Рахмонович (Сурхандарё вилояти техника филиали)

14.Тасвирий санъат ва дизайн

Доцент Чарiev Турсун Ҳуваевич (Ўзбекистон давлат консерваторияси)

15.Мусиқа ва ҳаёт

Доцент Чарiev Турсун Ҳуваевич (Ўзбекистон давлат консерваторияси)

16.Техника ва технология соҳасидаги инновациялар

Доцент Нормирзаев Абдуқаюм Раҳимбердиевич (Наманган мухандислик-курилиш институти)

17.Физика-математика фанлари ютуқлари

Доцент Соҳадалиев Абдурашид Мамадалиевич (Наманган мухандислик-технология институти)

18.Биомедицина ва амалиёт соҳасидаги илмий изланишлар

Т.ф.д., доцент Маматова Нодира Мухтаровна (Тошкент давлат стоматология институти)

19.Фармацевтика

Жалилов Фазлиддин Содикович, фарм.ф.н., доцент, Тошкент фармацевтика институти, Дори воситаларини стандартлаштириш ва сифат менежменти кафедраси мудири

20.Ветеринария

Жалилов Фазлиддин Содикович, фарм.ф.н., доцент, Тошкент фармацевтика институти, Дори воситаларини стандартлаштириш ва сифат менежменти кафедраси мудири

21.Кимё фанлари ютуқлари

Рахмонова Доно Қаххоровна (Навоий вилояти табиий фанлар методисти)

22.Биология ва экология соҳасидаги инновациялар

Йўлдошев Лазиз Толивович (Бухоро давлат университети)

23.Агропроцессинг ривожланиш йўналишлари

Доцент Сувонов Боймурод Ўралович (Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш мухандислари институти)

24.Геология-минерология соҳасидаги инновациялар

Phd доцент Қаҳҳоров Ўқтам Абдурахимович (Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш мухандислари институти)

25.География

Йўлдошев Лазиз Толивович (Бухоро давлат университети)

Тўпламга киритилган тезислардаги маълумотларнинг хаққонийлиги ва иқтибосларнинг тўғрилигига муаллифлар масъулdir.

© Муаллифлар жамоаси

© Tadqiqot.uz

PageMaker\Верстка\Саҳифаловчи: Шахрам Файзиев

Контакт редакций научных журналов. tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot, город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of tadqiqot.uz

Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000

АГРОПРОЦЕССИНГ РИВОЖЛАНИШ ЙЎНАЛИШЛАРИ

1. G`M.Satipov, H.R. Yusupov

XORAZM VILOYATI SHAROITIDA YANGI VA ISTIQBOLLI G`O`ZA
NAVLARINI O`SISHI VA RIVOJLANISHIGA MADANLI O`G`ITLAR VA
SUV BERISH TARTIBINING TA`SIRI 7

2. Ўринбоева Нилуфар Музаттифар қизи

ОРОЛ ДЕНГИЗИ САҲРОЛАНИШИ МУАММОЛАРИ ВА ТУПРОҚ ҚОПЛАМИГА
ТАЪСИРИ 9

АГРОПРОЦЕССИНГ РИВОЖЛАНИШ ЙЎНАЛИШЛАРИ

XORAZM VILOYATI SHAROITIDA YANGI VA ISTIQBOLLI G`O`ZA NAVLARINI O`SISHI VA RIVOJLANISHIGA MADANLI O`G`ITLAR VA SUV BERISH TARTIBINING TA`SIRI.

*G`M.Satipov, prof. Urganch davlat universiteti, Urganch
H.R. Yusupov, o`qituvchi. Urganch davlat universiteti, Urganch*

Annotatsiya: Ushbu maqolada Xorazm viloyatida ekilayotgan g`o`za navlarining agrotexnologiyasi haqida so`z yuritiladi. Maqolada "Xorazm – 127", "Sulton" g`o`za navlarining o'sish rivojlanishiga o`g`it miqdori va suv berish tartibining ta'siri o'rganildi.

Kalit so‘zlar. O`g`it me'yori, agrotexnologiya, nav, sug`orish tartibi, o'sish rivojlanish.

Аннотация: Статья посвящена агротехнике сортов хлопчатника, выращиваемых в Хорезмской области. В статье исследуется влияние режимов удобрения и водоснабжения на рост и развитие сортов хлопчатника Хорезм-127 и Султан.

Ключевые слова. Норма удобрений, агротехника, сорт, режим полива, рост и развитие.

Annotation: This article deals with the agrotechnology of cotton varieties grown Khorezm region. This article examines the effect of fertilizer rate and water supply regime on growth and development of cotton varieties "Khorezm -127" and "Sultan".

Key words: fertilizer limit, agrotechnology, variety, water supply regime, growth and development.

Mamlakatimizda, shu jumladan Xorazm viloyati tuproq–iqlim sharoitida g`o`zadan yuqori va sifatli hosil olish uchun talab etiladigan ilmiy asoslangan boylik va imkoniyatlar mayjud. Shuni alohida ta'kidlash zarurki, bu voha o`zining iqlimiga ko`ra Respublikaning boshqa viloyatlaridan tubdan farq qiladi. Bahori kech, kuz fasli ertaroq keladi. Shuning uchun bu vohada paxta yetishtirish uchun tezpishar, serhosil, kasalliklarga chidamli, suv kam talab qiladigan, yuqori sifatli xomashyo beradigan g`o`za navlari kerak. Keyingi yillarda yuqoridagi talablarga javob beradigan "Xorazm-127", "Sulton" g`o`za navlari yaratilgan. Ushbu navlardan yuqori va sifatli paxta xomashyosini yetishtirish uchun ularni maqbul o'sish, rivojlanish agrotexnologiyalarini ishlab chiqish kerak.

Har bir yangi yaratilgan g`o`za navi o`zining biologik, genetik xususiyatlari ega bo`lib, faqat ilg`or agrotexnologiyalar asosida parvarishlangandagina barcha imkoniyatlarini to`la ro`yobga chiqarib, mo'l va sifatli hosil berishi mumkin. Hozirgi kunda kam suv sarflagan holda mineral o`g`itlardan to`g`ri foydalanib, yuqori hosil olish agrotexnologiyasini ishlab chiqib fermerlarga tavsiya qilish hozirgi kunning muhim vazifasilaridan biri hisoblanadi. Ekiladigan , yangi va istiqbolli g`o`za navlaridan yuqori va sifatli hosil olish maqsadida 2019-2020 yillarda Xorazm viloyatining Bog`ot tumanidagi "Madaminbek nabirasi Kamoladdinbek" nomli fermer xo`jaligida dala sharoitida tajribalar olib borildi. Tajribada asosan quyidagi tartibda o`g`it ikki xil miqdorda: 1) N -200 , P – 120, K -100. 2) N -250, P -150, K -120 kg/ga, ko`chat qalinligi 60x20 -1, suv berish tartibi 0-3-1, 1-3-1; (*I-jadval*)

1-jadval

**Suv berish tartibi va mineral o'g'itlarning o'zgarishi natijasida g'o'zaning
bo'yiga o'sishi**

Navlar	Sug'ori sh tartibi	Mineral o'g'itlar meyori, kg/ga	G'o'zaning bo'yiga o'sishi		
			01.06.2020	01.07.2020	01.08.2020
Хоразм-127	0-3-1	N-200, P_2O_5 -120, K-100	21,2	56	81,3
Sulton			22	66,6	85,3
Хоразм-127	1-3-1	N-250, P_2O_5 -150, K-120	25,5	58	82
Sulton			25,5	67	85
Хоразм-127	0-3-1	N-250, P_2O_5 -150, K-120	30	75,5	102,3
Sulton			32,5	78	108,6
Хоразм-127	1-3-1	N-250, P_2O_5 -150, K-120	32	78	108,4
Sulton			35	81	112,3

Tajriba natijasi shuni ko'rsatadiki mineral o'g'itlar miqdori N-250, P-150, K-120 va suv berish tartibi 1-3-1 bo'lganda boshqa varyantlarga nisbatan "Sulton" navida o'simlik bo'yining eng yuqori 112,3 bo'lganini kuzatildi

Shoxlaydigan g'o'zalarda shox sonining ko'p yoki oz bo'lishi, uzunligi, tuproq unumdarligi, ko'chat qalinligi, beriladigan o'g'it va suv miqdoriga ham bog'liq. Avgust boshida olingen ma'lumotlar shundan dalolat beradiki, Xorazm-127 navida eng ko'p shox o'simlikni N₂₀₀, R₁₂₀, K₁₀₀ kg/ga o'g'it berib, 0-3-1 tartibda sug'oril-ganda hosil bo'lgan-15, «Sulton» da - 18, dona, suv tartibini 1-3-1 ga etkazilganda esa shoxlar soni 0-3-1 tartibiga nisbatan juda oz miqdorda oshganligi aniqlandi. Bunday holatni azot, fosfor va kaliy me'yorini oshirganda ham ko'rish mumkin. Umuman olganda eng ko'p hosil shoxi «Sulton» navida paydo bo'ldi.

Yuqoridagi ma'lumotlardan quyidagi xulosalar chiqadi:

- a). G'o'zaga suv berish tartibining o'zgarishi, ya'ni uni gullaguncha bir marta sug'orish bo'yining yanada balandlashishiga olib keldi;
- b). O'g'it miqdorining oshib borishi g'o'zani yanada jadal o'sishiga sababchi bo'ldi;
- s). Xorazm-127 naviga nisbatan ko'rsatilgan hamma sharoitlarda ham «Sulton» navining bo'yi baland bo'ldi,
- d). G'o'zaning bargi fotosintez jarayonlarining kechishi va o'simlikning o'sish, rivojlanishida asosiy o'rinni egalladi.
- g). Suv va o'g'it sarfining ko'payishi barg sathining oshishiga olib bordi

Foydalilanigan adabiyotlar:

1. Nazarov R.S, Yaqubov M, Ziyoyev Z. G'o'zaning yangi navlariga fosforli o'g'itlar qo'llanilganda //O'zbekiston qishloq xo'jaligi .T -2002 y.N-3 -49 b.
2. Abdualimov Sh. Paxta hosilini yetishtirishda agrotexnik tadbirlarni o'z vaqtida o'tkazish. Risola. Toshkent, 2014. 48 –bet.

ОРОЛ ДЕНГИЗИ САҲРОЛАНИШИ МУАММОЛАРИ ВА ТУПРОҚ ҚОПЛАМИГА ТАЪСИРИ.

Ўринбоева Нилуфар Музaffer қизи
Ўзбекистон Миллий Университети
Тупроқшунослик кафедраси
Агрокимё ва агротупроқшунослик
йўналиши 2-02-гуруҳ талабаси
тел: +998971416972

Аннотация: Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг 2017-2021 йилларга мўлжалланган Ҳаракатлар стратегиясида "... глобал иқлим ўзгариши ва Орол денгизи куриб қолишининг қишлоқ хўжалиги ривожланиши ҳамда аҳолининг ҳаёт фаолиятига салбий таъсирини юмшатиш" [1] бўйича муҳим вазифалар белгилаб берилган. Оролбўйи худуди ўтмиш ва бугунги ҳолати, муаммолари ва чоралари хақида.

Калит сўз: Орол денгизи, инсон, тупрок, тузлар, чўлланиш, Мўйнок, яшил худуд, псаммофил ўсимлик, чанг, бўрон, саксовул.

Инсон ва табиат ўртасида юзага келадиган салбий муносабатларда натижасида фожеалар юзага келади. Фожеаларни кичик санамаслик ва эътиборсизлик ҳам қилмаслик лозим. Орол фожеасига эса дунё миқёсидаги муаммолардан бири ҳисобланади. Орол денгизи – Ўрта Осиёдаги энг катта берк шўр кўл ҳисобланган. Маъмурий жиҳатдан Орол денгизининг ярмидан кўпроқ жануби – ғарбий қисми Ўзбекистон (Қорақалпоғистон), шимолий – шарқий қисми Қозогистон худудида жойлашган. Ўтган асрнинг 60 – йилларигача Орол денгизи майдони ороллари билан ўртacha 68,0 минг км² ни ташкил этган. Орол денгизига 20-асрнинг 60-йилларигача Амударёдан 38,6 куб км, Сирдарёдан 14,5 куб км, сув келиб турган. Денгиз акваториясига йилиги 82–170 мм ёғин ёғади. Денгизга 5,5 куб км эрости сувлари ҳам қўшилиб турган. Сувнинг шўрлиги 10-11 % бўлиб, сув таркибида тузлар миқдори 11 млрд тонна га яқин деб баҳоланган [2]. Мунис Хоразмий (1778-1829) Орол денгизига қўйидагича таъриф беради: «Ани баҳираи Хоразм атарлар. «Равзат ас-сафо» хотимасида унинг даврасини 100 фарсаҳ битибдурлар, алхол 200 фарсаҳдан кўпроқ дерлар... Оролнинг суви бағоят шўрdir. Мунча чучук сувлик дарёлар анга оқмоқ била таъмига харгиз тафовут етмас. Ҳатто дарё қуйғон мавзеидан бир қадам илгарироқ сув ичиб бўлmas» [6]. Орол денгизига қуйиладиган Амударё ва Сирдарё сувларининг ҳажми камайиши натижасида денгиз сув сатҳи 18 метрдан ҳам ортиқ пасайиб кетган. 1960 – 1965 йиллардан бошлаб жуда катта майдон 30-45 км² куриб қолди. Унинг қирғоқлари 150 км ичкарилаб кетди. Натижада экологик, ижтимоий-иқтисодий ва санитар-эпидемиологик муаммолар юзага келди [3]. Орол денгизи қуришидан аввал ҳар йили 1 метр сув атмосферага буғланиб турган. Бу эса нормал иқлим шароитини таъминлаган. Ҳозирги кунга келиб 5,5 млн гектар майдон қуриб қолган [7]. Ҳар йили 100-150 млн тонналаб турли заарли туз-чанг моддалар атмосферага кўтарилимоқда. Бу эса Республика худудида янги йирик кўчма қумлар-дефляция ўчоқларини ҳосил бўлишига олиб келди. Орол бўйи худудининг чўлланиши билан бирга қумларнинг кўчиш жараёни ўзига хос ҳавф уйғотади [4]. Жумладан, йилига 15-75 млн тонна тузлар, кимёвий ўғитлар, заҳарли моддалар чанг кўринишида 500 км масофага тарқалмоқда. Бу эса ҳар 100 минг кишидан тахминан 250 нафари сил билан касалланишига олиб келмоқда. Манбаларга кўра, аҳоли орасида рак, нафас йўли касалликлари, ўткир буйрак етишмовчилиги каби касалликлар ҳамда ёш болаларининг ич кетиши натижасида ўлим ҳолатлари кескин ошган [8]. Табиий иқлим шароитининг ўзгариши натижасида чўл минтақаларида ўсадиган юлғун, янтоқ, шувоқ каби ўсимликлар қоплами ҳосил бўлган [9]. Ўтган XX асрнинг иккинчи ярмида Жанубий Орол бўйидаги 60 дан ортиқ күшлардан 10 га яқин тури йўқолиб бораётгани ва 42 туридан ортиғи „ноёб“ турга айланаётгани ҳақиқатдир. Орол денгизи ва Орол бўйида сув ҳавзаларда тарқалган 28 тур балиқлардан 12 тури, жумладан Амударё куракбурун, Орол мўйловдори йўқолиб кетаётган ва ноёб турларга киритилган [10].

Ҳар бир тур бевосита озуқа занжирида иштирок этади. Бу эса табиатнинг даврий айланисига ҳиссасини қўшади. Тегишли тур вакиллари иштирок этмаслиги натижасида эса, у билан озиқланадиган кейинги турнинг ҳам йўқолиб кетишига сабаб бўлади. Шу сабабли, табиатда мавжуд бўлган ҳар бир тирик организмлар аниқ ҳисоб-китобларга мувофиқ жара-

ёнларга ўз хиссасини қўшади. Йўқолиб кетаётган ва ноёб турларни муҳофаза қилиш юза-
сидан тегишли ташкилотлар фаолият кўрсатмоқда. Мўйнок, Аралский худудларида 100%
шўрланган тупроқлар ҳосил бўлди. Баъзи худудларда эса ҳали тупроқ ҳосил бўлмаган.
Ҳаво ҳароратининг юқори бўлиши, атмосфера ёғин-сочинларнинг камлиги, ҳавонинг нис-
батан кам намлиги, кучли шамолларнинг йил давомида эсиб туриши, тупроқ юзасидаги
буғланаётган сув миқдорининг ёғаётган йиллик ёғин-сочин миқдоридан бир неча марта
(15 марта) кўплиги, Орол бўйи худудлари тупроқ пайдо бўлиш шароитларига ўз таъсирини
ўтказмасдан қўймайди. Бунинг натижасида эса, тупроқда кечадиган биологик, оксидланиш-
қайтарилиш жараёнларига таъсир қиласди. Қуёш радиациясининг баландлиги натижасида
тупроқ ва тупроқ қоплами куруқ бўлишига олиб келади. Орол бўйи минтақасига тез-тез
эсиб турадиган шамоллар ва бўронлар хос бўлиб, Мўйноқда йилига 54 кунни ташкил этса,
Қорақалпоғистон Республикасининг бошқа туманларида эса 25 кундан 35 кунгача давом
этади [5]. Орол бўйи худудларида ҳозирда сахроланиш жараёнлари жадал ривожланиб,
иқлиминг континенталлиги ва кучли шамолларнинг кўпайиши натижасида тупроқ унум-
дорлиги йилдан йилга камайиб ёмонлашиб бормоқда. Орол денгизининг сахроланиши
таъсирини камайтириш мақсадида қуидаги ҳаракатлар қилинди: 1993-йилда Ўзбекистон,
Тоҷикистон, Қозоғистон, Қирғизистон ва Туркменистон иштирокида “Орол денгизини
қутқариш” фонди ташкил қилинди; 2002-2006-йилларда Орол денгизининг шимолий ва
жанубий қисмини бир-биридан ажратувчи Кўкорол тўғони курилди. Бунда Орол денги-
зининг шимолий қисмida сув сатҳи 3 метрга кўтарилди; 2015-йилда Жаҳон банки Орол
денгизи қуриши оқибатларини камайтириш учун 38 млн доллар миқдорида маблағ ажрат-
ди; 2016-йил Хитой ва Ўзбекистон ўргасида Орол муаммолини ўрганиш ва уни қутқариш
борасида шартнома имзоланди. 2017-йил Бирлашган Миллатлар Ташкилоти (БМТ) “Орол
денгизи экологиясини қўллаб қувватлаш” дастурини ишга туширди. Ҳозирда бир қатор
таклифлар берилиб, йўллари изланмоқда. Мисол учун сув билан тўлдириш. Россиядаги
дарё ўзанини бошқариб, оролга олиб келиш ҳам айтилмоқда. Оролни устига сунъий булут
келтириб, ёмғир ёғдириш каби мулоҳаза ҳам мавжуд. 2030-йилгача чанг ва бўронлар му-
аммоларини бартараф этиш учун Орол денгизи тубига 1 млн гектар майдонга дарахт экиш
режалаштирилган. Ушбу майдон “яшил худуд” деб номланиб, аниқ мақсад ва илмий асос-
ланган тадқиқотлар билан қилинмоқда. Оролни қуриган тубида яшил худуд барпо этиш
учун испаниялик олимлар билан агрофранил моддасини қўллаб ўсимлик ўсиш имконияти-
ни ошириш, янги ўсимлик турларини келтириб, чорва учун озуқа тайёрлаш тадқиқотлари
олиб борилмоқда [11]. Асосан саксовулзор барпо этиши, қандим, юлгунни кўпайтириши
билан бирга янги ўсимликларни ҳам синаб кўрилмоқда. Чунки яхши ривожланган бир
туп саксовул ўз илдизи атрофида 10 тоннагача қум ва тузни тутиб туради ҳамда чўл ва
шўрга мослашган псаммофил ўсимлик саналади. Лекин тупроқ қоплами шаклланмаган
худудларга ҳам эътибор бериш лозим.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги ПФ-4947-сон
“Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси
тўғрисида”ги Фармони
2. Ўзбекистон Миллий Энциклопедияси. Биринчи жилд. Тошкент. 2000
3. Эргашев А.Э., Эргашев Т.А. “Ҳозирги замоннинг экология муаммолари ва табиат
муҳофазаси” “Янги аср авлоди”. 2012
4. Содикова Г.С., Ҳакбердиев О.Э. “Ўзбекистоннинг ер-сув ресурслари: муаммо ва
ечимлари”, Baktria press. 2019
5. “Ер ресурсларини барқарор бошқаришда инновацион технологияларни қўллаш”
Республика илмий-амалий семенар мақолалар тўплами. 2018
6. https://www.researchgate.net/publication/336642010_URTA_OSIE_SUV_ILMI_TARIHIGA_OID_MALUMOTLAR
7. <http://aza.uz/oz/society/orol-dengizi-ya-in-kelazhakda-nimalar-r-y-beradi-mutakhassis-27-02-2020>
8. <https://sputniknews-uz.com/infographics/20170421/5247209.html>
9. <https://www.youtube.com/watch?v=VAsTZVQHdNk>
10. https://enc.for.uz/w/index.php?title=Orol_dengizi&variant=uz-cyril
11. https://www.youtube.com/watch?time_continue=6&v=0-SWXO0zJyY&feature=emb_logo

**"ЎЗБЕКИСТОНДА ИЛМИЙ-АМАЛИЙ ТАДҚИҚОТЛАР"
МАВЗУСИДАГИ РЕСПУБЛИКА 21-КҮП ТАРМОҚЛИ
ИЛМИЙ МАСОФАВИЙ ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИЯ
МАТЕРИАЛЛАРИ**

(23-қисм)

Масъул мухаррир: Файзиев Шохруд Фармонович
Мусаҳҳих: Файзиев Фаррух Фармонович
Саҳифаловчи: Шахрам Файзиев

Эълон қилиш муддати: 31.10.2020

Контакт редакций научных журналов. tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot, город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000